

Vinter på Gammelgården

Även under vintern pågår aktiviteter på Gammelgården. Ett gäng med Lasse Aldén i spetsen hjälpt

till att ta ner gamla och till viss del innanruttna träd mot Aspvreten. Fortsättningsvis kommer hela området att gås igenom för att inte stora träd ska blåsa ner och ställa till skada.

Kallelse till årsmöte

Alla intresserade hälsas välkomna söndagen den **21 mars 2010 klockan 18.00 till Bygdegården**. Rösträtt på årsmötet har du som betalt medlemsavgiften för 2010 eller som vid årsmötet anmäler ditt medlemskap.

Utöver sedvanliga årsmötesförhandlingar blir det kaffe, lotterier och information om Bygdebånd och släktforskning.

Årsmöteshandlingar delas ut på årsmötet och kommer även att finnas tillgängliga på vår webbplats www.vasterfarnebo.se

Ny kaffestuga

I dagsläget har du möjlighet att tycka till om hur den framtida kaffestugan på Gammelgården skulle kunna se ut. Den nuvarande byggnaden är alltför bristfälligt utformad. Låt oss nu tillsammans tänka, drömma och komma med goda idéer i samband med årsmötet den 21 mars!

Hemslöjdens anor

Hemslöjden i Västerfärnebo har gamla anor. Mest känd är nog Västerfärnebodräkten.

Lilli Zickerman (1858-1949) framhöll i en uppsats i Västmanlands fornminnesförenings årsskrift 1917 de egendomliga vävnaderna, krabbasnår och munkabälte, som framför allt fanns i Vangsbros härad. Emma Johansson (1867-1926) boende i Sör Salbo hade hemslöjden och forskarnitet i blodet. Det var hon som visade vägen till textilierna för

Västerfärnebodräkten av Aina Hellstrand

Det förekommer mycket forskning omkring vår dräkt, man söker sig bakåt i tiden. Men även det som hänt efter 1918 har ett intresse. Det har jag fångats av och vill beskriva.

Ebba Halldin från Surahammar presenterade en dräkt på utställningen 1913. Dräktdelar från Nordiska Museet, med ursprung från Västerfärnebo, fanns med i dräkten, livstycket och västen. Till det kom en blå kjol och ett vitt "förklä". Den dräkten har återupptagits för Surahammar omkring 1980.

Olga Anderzon från Hemslöjden i Västerås och Emma Johansson i Sör Salbo, Västerfärnebo började efter 1913 ett omfattande arbete för att få fram en enhetlig dräkt från Västerfärnebo. Enligt västerfärneboboken (1951) var det åttioåriga Christina Andersdotter i Sör Salbo som kunde plocka fram det mesta till dräkten. Den visades i sitt rekonstruerande skick på en utställning i Västerås 1917 och troligen var den lika hembygdsföreningens dräkt i Västerfärnebo. Samma personer stod ju bakom båda dräkterna. Den kallades allmänt för västmanlandsdräkten.

Tyvär är arbetet med dräkten inte så väldokumenterat som man kunde önska, men med hänsyn till det arbetet som de båda kvinnorna lagt ner på att få fram originaldelarna, är det svårt att tro att de avvikit från dessa i någon större utsträckning. Men kanske har originaldelarna som ej kommit på museum försvunnit. Så tror jag att det är med livet-västen till hembygdsföreningens dräkt, att originalet gick i lån och kom bort.

Hembygdsföreningens dräkt är uppsydd av Hemslöjdsföreningen och visades på årsmötet 1918. Tygerna hade vävts i Västerås, förmodligen i deras första dräktvävar. Den klipptes till där och syddes upp av en hemsömmerska i Norr Salbo. Livstycket hade då en mera mörkröd ton än de som vävdes på 1950-talet. Livet syddes de första åren avdelat i midjan och så är också hem-

hemslöjdskonsulent Olga Anderzon. Olga företog många inventeringsresor i Färnbobygden och fann hundratals praktfulla vävnadsmönster. Vävnaderna i halvkrabba saknade motstycke.

Västerfärnebo Hembygdsförening har bland annat tilldelats Västmanlands Läns Hemslöjdsförenings Minnesdiplom vid Jubileumsutställningen och Jordbrukets dag i Sala 1924 och vid utställning i Västerås 1929 för *vård av äldre slöjd*.

Birgitta Lundberg, sondotter till Emma Johansson, i västerfärnebodräkten.

bygdsföreningens dräkt sydd. Förklädet är av helinne och randigt. Enligt uppgift efter ett tygprov. Av kjolar har vi två, dels den från 1918 dels en äldre. Randningen i de båda är lika utom att den

äldre i en bård har inslag av flammgarn. Den har även en påtad snodd nertill av rött och grönt inslagsgarn. I en klippbok från 1922 finns en artikel med en intressant uppgift på kjolen. Artikeln kan vara ännu äldre. Där står: *Någon gammal kjol har man ej funnit men däremot tyget av en sådan i ett gammalt täcke.*

I mars 1980 var vi tre personer från Västerfärnebo på Nordiska Museet och sökte delar till en mansdräkt. Där såg jag då ett tygstycke av kjolytget beskrivet så: *Kjolytg, del av, längd 136 cm, bredd 150 cm, av randigt halvyll, grönt, rost, rödlila, vitt, klarblått mot svartblå botten. Blå (mörkblå) bomullsvarp, inslag botten svart ullgarn, blåskiftande effekt. Nr 126 947 från Emma Jonsson (Johansson?) 4/3 1916.* På detta tygstycke, som i randning stämmer helt med hembygdsföreningens kjol, finns spår av sömmar som passar till stickningar i ett täcke.

Vår överdel är troligen en kopia av ett äldre original. Den är i snittet, krage exempelvis rätt lika den som finns på Länsmuséet, men den saknar det rosa broderiet på kragen, och har ett sprund fram. Nedanför sprundet är initialerna CAD ritade med tuschpenna. En ledtråd till Christina Andersdotter?

Jag har genom en traditionsbärare, Ingrid Meurke (1891-1982), som jag intervjuade i maj 1980, fått styrkt de uppgifter som finns i västerfärneboboken om Christina Andersdotter Sör Salbo, att de stämmer. Hon var född i Mattsbo 1844. Hos henne (CAD) fanns i varje fall livstycke och överdel till dräkten bevarade. Ömt vårdade låg de strukna och rena i en kista. Om det var något mer plagg

kvar eller bara delar kunde inte min uppgiftslämnare säga, men *att skjortan och västen fanns där det är jag alldeles säker på*, sa hon. Kanske ville CAD inte lämna ifrån sej dessa plagg som hon skattade så högt? Därför finns de ej i några museisamlingar.

Det här är alltså någon gång mellan 1913-1917. Kjöl, livstycke och det blåblommiga förklädet yllemuslim kom till Nordiska museet 1884. Livstycket där är vävt i tuskaft.

Med undantag av att livet blev helskuret, så sydes dräkten som hembygdsföreningens dräkt fram till 1950-60 talen. Den kallades då för västmanlandsdräkt. Så kom allt flera socknar med egna dräkter och vår blev färnbodräkten. Men för många äldre kvinnor, som med möda och uppoffring skaffat en västmanlandsdräkt och med glädje och stolthet burit den, har det känts som en besvikelse att dräkten fått en hårdare lokal anknytning. Men oavsett vad vi kallar dräkten, så är det en glädje för oss att den är omtyckt även utanför sockengränsen. Alla vi som bär den känner ett samband och har gemenskap, ett systersarv.

Det ovan skrivna publicerades i Svenska Ungdomsringen efter 1980.

Vid ett möte med Elma Danielsson, anställd på Hemslojden i Västerås och vävlärare, i Västerfärnebo gick vi och besåg dräkten. Jo, Elma bekräftade att tygerna till den kom från de första vävarna. Förklädet vävdes då i hellinne. Nu är halvlinne vanligast. Elma var från Sör Salbo och syster till Ingrid Meurke.

Trivsamt söndagscafé

Hembygdsföreningens söndagscafé i Bygdegården den 31 januari blev lyckat och välbesökt. Ett 50-tal personer fick inledningsvis följa med Lars Östlund i ord och bild på en fiktiv bussresa genom socknen med anrika Västerfärnebo Biltrafikförening. Turen började i Rosshyttan och avslutades i Sör Gärdsbo. Efter kaffe och lotteridragningar gav Ingmar Ekman exempel på de många möjligheter som finns i databaserna Bygdeband och Familjeband och även något av det som finns att läsa om Västerfärnebo på Internet. Efter caféet stannade flera besökare kvar för att få sina gamla färnbobilder inskannade och bevarade för framtiden. Ett nytt söndagscafé kommer att arrangeras i höst.

Detta gamla foto finns i Ingvar Matssons ägo. I bakgrunden skymtar den tidigare verkstaden vid Vangsbron och Söderqvists hus. Känner du igen någon av personerna, så hör av dig till oss.

Nu är det vinter ... och snö ...

Vinterns omfattande snöande medförde att en stor snödriva bildades på scentaket vid Gammelgården. Sista söndagen i februari tog Lasse Pettersson och Per Gunnar Hall därför initiativet att skotta bort snön för att förhindra takras.

Per Gunnar Hall och Lasse Pettersson skottar scentaket på Gammelgården.

... sen blir det sommar ... och byggnadsvård

Programmet inför sommaren innehåller även i år musik från trakten. Ett nytt inslag på sommarkvällarna är olika aktiviteter kring praktisk byggnadsvård i samband med visning av Gammelgården. Det kommer också att vara inslag som riktar sig till barnfamiljer. Sommarprogrammet genomförs i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan.

Bygdeband knyter ihop hembygdsforskning och släktforskning

Arbetet med att bevara bilder och dokument digitalt i Bygdeband är nu i full gång i hembygdsföreningen. Du kan hitta både bilder, inlagda gårdar, soldatrotar och uppgifter om några av de soldater som funnits samt en del tidningsartiklar.

Med tjänsten Bygdeband kan du enkelt hitta dokumentation som hembygdsföreningar lagt upp om platser och personer i Sverige, t ex byar, torp, gårdar, kyrkor, levnadsöden och gamla handlingar. Du kan ta del av material som lagts in i Bygdeband genom att registrera dig gratis på Familjeband www.familjeband.se

Historiska träffar

Flera av besökarna på Söndagscaféet hade önskemål om fortsatta träffar där vi kan skanna in bilder och dokument, samla ihop våra minnen, dela med oss till varandra och hjälpas åt att dokumentera bygden och de som verkat här.

**Vi träffas i Bygdegården
söndagar klockan 10.00-12.00
28 mars och 11 april**

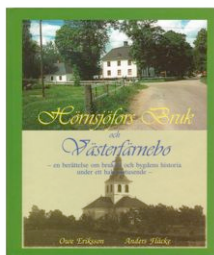
Arrangeras i samarbete med
 **Studieförbundet
Vuxenskolan**

F d Vangsbroskola såld

Fastighetsbyrån Swedbank i Sala har meddelat oss att f d Vangsbroskola har sålts till en privatperson. Detta betyder att vi under våren behöver lösa vatten- och avloppsfrågan för Gammelgården.

Bli medlem – vinn på ditt medlemsnummer!

Eva Grip, Krokusgatan 8, Karlstad blev medlemsvinnaren denna gång. Grattis! Boken om Hörnsjöfors och Västerfärnebo kommer till dig. www.hornsjoefors.se

Så här blir du medlem!

Medlemsavgiften är 100 kronor. Den sätts in på bankgiro 351-5459. Kom ihåg att lämna namn, adress, telefonnummer och om möjligt e-postadress. Som medlem stöder du utvecklingen av bygden.

Mer information finns på hembygdsföreningens webbplats www.vasterfarnebo.se

Kontaktuppgifter

Västerfärnebo Hembygdsförening
c/o Anders Fläcke,
Stäfre, 730 71 Salbohed
Telefon: 0224-74 12 15
E-post: anders.flacke@vasterfarnebo.se

Marknadsföring och medlemsinformation

Webbansvarig: Ingmari Ekman, 0224-74 03 95,
e-post: webmaster@vasterfarnebo.se
Redaktionskommitté: Ingmari Ekman, Anders Fläcke, Erik Pettersson och Lars Östlund.
Ansvarig utgivare: Anders Fläcke.